

Terimbilim: evirmenin Pusulası

Yazar

Dr. Dilber Zeytinkaya

ISBN: 978-625-7305-38-9

1. Baskı

Ađustos, 2021 / Ankara

Yayın Sertifika No

46683

Matbaa Sertifika No

46682

Grafiker®

Yayınları

Yayın No: 404

Web: grafikeryayin.com

**Kapak, Sayfa Tasarımı,
Baskı ve Cilt**

Grafiker®

Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık

Sanayi ve Ticaret Ltd. Őti.

Ođuzlar Mahallesi

1396. Cadde No: 6/A

06520 Balgat-ANKARA

Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx

Faks : 0 312. 284 37 27

E-mail : grafiker@grafiker.com.tr

Web : grafiker.com.tr

Kitabın hukuksal ve bilimsel sorumluluğu yazarına aittir.

Şartlar ne olursa olsun pes etmeyen
ve pes etmemeyi öğütleyen
Canım kardeşim Merve Zeytinkaya'ya...
♥♥♥♥♥

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	9
KISALTMALAR.....	11
GİRİŞ.....	19

BÖLÜM 1

KURAMSAL VE UYGULAMALI TERİMBİLİM

1.1. Terim, Tanım, Kavram, Belirtim.....	23
1.2. Terimbilim.....	27
1.3. Terimbilim Uzmanları ve Görevleri.....	30
1.4. Terimbilimin Tarihsel Gelişimi.....	32
1.4.1. Batı Dünyasında Terimbilim.....	32
1.4.2. Türkiye’de Terimbilim.....	38
1.5. Terimbilim Alanında Benimsenen Yaklaşımlar.....	42
1.6. Terimbilim & Sözcükbilim.....	48
1.7. Terminografi & Sözlükbilim.....	49
1.8. Terim Bankaları & Terim Veri Tabanları.....	50
1.9. Geleneksel Yöntem & Bilgisayarlı Yöntem.....	53
1.10. Çeviri Süreci & Belgeleme - Terim Oluşturma Süreci.....	54
1.11. Uzmanlık Alanı Çevirisi & Teknik Çeviri.....	56
1.12. Terimlerin Derlenmesi.....	58
1.13. Terim Yönetim Süreci.....	59
1.14. Terim Kayıtlarının İşlenmesi.....	61
1.15. Terim Türetme Yöntemleri.....	62

1.16. Terim Sözlüklerinin Hazırlanışı.....	65
1.17. Terimlerde Standartlaştırma.....	68
1.18. Terim Çalışmalarında Telif Hakları.....	73

BÖLÜM 2

KÜRESEL BOYUTTA TERİMBİLİM

2.1. Uluslararası Terim Merkezleri.....	77
2.2. Ulusal Terim Merkezleri.....	82
2.3. Uluslararası - Ulusal Dernekler ve Bloglar.....	83
2.4 Terimbilim Alanındaki Oluşumların Teknik Çeviri Eğitimine Yansımaları.....	88
2.5 Covid-19 Sürecinde "Dijital Çağda Terimbilim: Ontolojik Dönüş" Konferansı.....	95
2.6. Terimbilim Kurumları.....	97
2.6.1. Avrupa.....	97
2.6.2. Asya.....	98
2.6.3. Amerika.....	99
2.6.4. Afrika.....	100
2.7. Terimbilim Ödülleri.....	100
2.7.1. Eugen Wüster Terimbilim Ödülü.....	100
2.7.2. Uluslararası Infoterm Ödülleri.....	101
2.7.3. Uluslararası Terminoloji Ödülleri.....	102
2.7.4. Translating Cultures Ödülü.....	103

BÖLÜM 3

TERİMBİLİM & BİLİŞİM

3.1. Bilişimden Çeviribilime - Çeviribilimden Terimbilime.....	105
3.2. Geçmişten Günümüze Makine Çevirisi.....	112

3.3. Makine Çeviri Teknolojisi Yaklaşımları.....	117
3.4. Makine Çevirisinden Bilgisayar Destekli Çeviriye Geçiş.....	121
3.5. Bilgisayar Destekli Çevirinin Makine Çevirisinden Farkı.....	125
3.6. Yerelleştirme.....	128
3.7. Gelişen Teknolojinin Çevirmenlere Mevcut ve Olası Etkileri.....	131
3.8. Bilgisayar Destekli Çeviri Araçları ve Terim Yönetim Araçları.....	134
3.8.1. Çeviri Araçlarının Gelişimi.....	134
3.8.2. Çeviri Araçları.....	135
3.8.3. Terim Yönetim Araçları.....	138
3.8.4. Terim Çıkartma Araçları.....	158

BÖLÜM 4

TERİMBİLİM EĞİTİMİNDE TEKNOLOJİ

4.1. Terim Yönetim Araçlarının Çeviri Eğitiminde Kullanımı.....	163
4.1.1. Memsorce.....	167
4.1.2. Nubuto.....	180
4.2. Mobil Çeviri Teknolojileri.....	184
4.2.1. Memsorce Mobil.....	185

BÖLÜM 5

ULUSLARARASI TERİMBİLİM EĞİTİMİ

5.1. Terimbilimin Çevirideki Yeri ve Önemi.....	197
5.2. Dünya'da Terimbilim Eğitimi.....	201

5.3. Yükseköğretimde Yürütülen Terimbilim Projeleri.....	207
5.4. Terim Yönetim Uzmanlığı Sertifika Programı.....	209
5.5. Uzaktan (Çevrimiçi) Terimbilim Eğitimleri.....	211

BÖLÜM 6

ULUSAL TERİMBİLİM EĞİTİMİ

6.1. Türkiye’de Çeviri Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumları.....	215
6.2. Türkiye’deki Lisans Programlarında Terimbilim Ders İçerikleri.....	217
6.3. Türkiye’deki Çeviribilim Yüksek Lisans Programları ve Terimbilim.....	229
6.4. Türkiye’deki Çeviribilim Doktora Programları ve Terimbilim.....	231
6.5. Terimbilim Ders İçeriği ve Öğretim Planı Önerisi.....	232

SONUÇ ve ÖNERİLER.....	237
KAYNAKÇA.....	243
ELEKTRONİK KAYNAKLAR & KAREKODLAR.....	253
ÖZGEÇMİŞ.....	269

ÖNSÖZ

Günümüzde çevirmen ihtiyaçları doğrultusunda çeviri eğitimi veren bölümlerin öğretim programlarını güncellemeleri gerektiği yadsınamaz bir gerçektir. İlgili alanda akademik bir bilinçlenmenin tam anlamıyla vuku bulmamasının neticesinde gerçekleştirilen bu araştırmada, Terimbilimin çeviri eğitimindeki yeri sorgulanmaya çalışılmıştır. Çeviri eğitimi veren bölümlerin öğretim programlarına Terimbilim dersinin eklenmesi, ders içeriklerinin güncellenmesi ve çeviri teknolojileri kapsamında terim yönetim araçları konusunda öğrencilere yeterlilik kazandırılması gerekmektedir. Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin artan mezun sayısı, çeviri piyasasındaki rekabeti artıran etmenler arasındadır. Bu bağlamda yaşanan paradigma kayması karşısında eğitim alanında yenilikler yapılması, ders içeriklerinin günün koşulları neticesinde yeniden şekillendirilmesi son derece önemlidir. Bilime kazandırılacak bu yapıt ile özellikle çeviribilimde terimbilim alanının önemine dikkat çekmek, örnek bir Terimbilim ders içeriği sunmak, terimbilimin tarihsel gelişim sürecini incelemek, uluslararası ve ulusal boyutta terimbilim çalışmalarını irdelemek ve terim çalışmalarının çoğalmasına katkı sağlamak hedeflenmektedir.

Elinizdeki kitap, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yabancı Diller Eğitimi Ana Bilim Dalı, Fransızca Öğretmenliği Bilim Dalı doktora programında tarafımdan yürütülen “*Çeviri eğitiminde terimbilim ve terim yönetim araçlarının kullanımı*” başlıklı doktora tezimin gözden geçi-

rilerek eklemeler yapılmış, geliştirilmiş ve bazı kısımlarının yeniden yazılmış şeklidir.

Bu eserin ortaya çıkmasındaki önemli katkılarından dolayı değerli hocalarım Prof. Dr. Füsun Saraç'a, Doç. Dr. Yaprak Türkan Yücelsin Taş'a, Prof. Dr. Mesut Şen'e, Prof. Dr. Emine Bogenç Demirel'e ve Prof. Dr. Arsun Uras Yılmaz'a gönülden teşekkürü bir borç bilirim.

Her koşulda güç veren aileme sonsuz teşekkürler. Mücadeleci ruhunu her daim örnek aldığım, ilham kaynağım canım kardeşim Merve, sen hep benimlesin...

Kanser savaşçıları ve Covid-19 mücadelesinde yaşamını yitirenlerin anısına...

Dr. Dilber Zeytinkaya
Ankara, 2021